

Asia: VN/27126/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Huomiot hallituksen esityksen yleisperusteluihin (esityksen luvut 1-5 ja 8-12)

Ympäristöllisiin menettelyihin liittyvien viranomaistehtävien kokoaminen valtakunnalliseen virastoon oli tavoitteena jo maakuntauudistuksen yhteydessä (LUOVA-hanke). Ehdotettu Lupa- ja valvontavirasto (LVV) olisi pitkälti tuota mallia vastaava. Valtion väylähallinnossa suhtauduttiin myönteisesti LUOVA-hankkeeseen ja valtakunnalliseen virastoon perustuvaan malliin. Aluehallinnon uudistuksessa perustettavaksi esitetty Lupa- ja valvontavirasto vastaisi suuresta osasta nykyisten aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen tehtävistä.

Esityksessä todetuin tavoin ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn ja erilaisiin lupiin liittyvien tehtävien kokoaminen valtakunnalliseen virastoon todennäköisesti yhtenäistää viranomaiskäytäntöjä ja myös tehostaa asioiden käsittelyä, mikä on väylänpitäjän näkökulmasta toivottavaa. Erityisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvien tulkintojen selkeys ja yhtenäisyys on väylänpitäjän näkökulmasta tavoiteltavaa. Voimassa olevaan lakiin sisältyvä lupa-asioiden yhteiskäsittely ei käytännössä ole väylähankkeissa tullut sovellettavaksi, mutta yhteiskäsittelyn laajempi mahdollistaminen ja lupamenettelyiden joustavuuden lisääminen on lähtökohtaisesti kannatettavaa.

Nykyisellään maanteiden alueellisesta tienpidosta vastaava ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue (ELY-L) ja Lupa- ja valvontavirastoon uudistuksen myötä pääosin siirtyvä ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (ELY-Y) ovat ELY-keskuksessa osa samaa virastoa. Näiden eriyttäminen toisistaan selkeyttää viranomaisrooleja ja ELY-L:n/Elinvoimakokeskuksen asemaa maanteiden pidon sektoriviranomaisena. Nykyisellään ELY-L:n ollessa YVA-menettelyn piiriin kuuluvan maantiehankkeen hankkeesta vastaava, ei saman ELY:n Y-vastuualue voi toimia YVA-

yhteysviranomaisena, vaan ympäristöministeriö määrää tämän tehtävän toiselle ELY-Y:lle (YVAL 11 § 2 mom). Mikäli aluehallintouudistus toteutuu, tämä vaihe jää pois.

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Yhteyspisteviranomainen

-

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

-

4 luku Eräiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen

-

5 luku Yhteiskäsittely

-

6 luku Asioiden ratkaiseminen

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

-

Laki vesilain muuttamisesta

-

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

-

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta, VN asetusmuutosluonnos ympäristövaikutusten arvioinnista ja asetusmuutoksen muistio

Esitykseen sisältyvä YVA-asetuksen 3 §:n muutosehdotus YVA-menettelyn selvitysten laajuuden rajaamisesta ja keskittymisestä merkittävien ympäristövaikutusten arviointiin on väylähankkeiden näkökulmasta kannatettava. Laajemmat maantie- ja ratahankkeet kuuluvat usein YVA-menettelyn piiriin. YVA-menettelyn ja siinä tehtävien selvitysten laajuudella on merkitystä väylänpidon resurssien käytön näkökulmasta, kun otetaan huomioon lisäksi se, että myös väylälakien (laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä LjMTL 503/2005, ratalaki 110/2007) mukaisia yleis-, tie- ja ratasuunnitelmia laadittaessa edellytetään kattavien vaikutusselvitysten laatimista ja hankkeiden haitallisten vaikutusten torjumiseksi tarpeellisten toimenpiteiden osoittamista suunnitelmassa.

Väylävirasto toteaa, että kun arviointiin tulee kuitenkin sisällyttää sellaiset vaikutukset, joiden merkittävydestä ei vielä hankkeen suunnittelun aikaisessa vaiheessa ole selvyyttä, on riskinä, että viranomaisten vaatimukset selvitysten laajuudesta eivät säädösmuutoksista huolimatta muutu käytännössä. Tämän vuoksi tarvitaan edelleen kansallisesti yhtenäisiä linjauksia selvitysten tarkkuustasosta ja viranomaisten toimintatapojen muutoksia (tähän LVV:on perustaminen toivottavasti vaikuttaa). YVA-ohjelmassa esitettävät perustelut arvioitavien vaikutusten rajaukselle korostuvat.

Ehdotettu muutos, jonka mukaan hankkeesta vastaavan tulisi toimittaa viranomaiselle suunnitellut lieventämistoimenpiteet arviointimenettelystä päätettäessä, muuttaa kyseistä asiaa nykyistä velvoittavampaan muotoon. Väylävirasto toteaa, että tämä siirtää lieventämistoimien suunnittelun painopistettä aiemmaksi ja korostaa niiden merkitystä jo hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa.

Väylävirasto toteaa, että maantie- ja ratahankeissa on oma vaiheistettu lakisääteinen (LjMTL, ratalaki) suunnittelu- ja päätöksentekoprosessinsa, jota monessa muussa hanketyypissä ei ole. Tämä voi aiheuttaa haasteita YVA-menettelyyn ehdotettujen uusien vaatimusten ja hankesuunnittelun yhteensovittamisessa. Maantie- ja ratahankeissa YVA liitetään yleensä yleissuunnitelmavaiheeseen, jolloin suunnittelun taso on vielä yleispiirteistä ja esim. haittojen (melu etenkin) lieventämistoimia ei vielä lyödä lukkoon. Sama koskee YVA-vaiheeseen ehdotettua (YVAA 4 §) valitun vaihtoehdon esittämistä YVA-selostuksessa, kun väylähankkeen suunnittelu vielä jatkuu ja tarkentuu ko. vaiheen jälkeen. Esitetty muutos aikaistaisi vaihtoehdon valintaa prosessin aikana ja lisäksi kansalaisten vaikutusmahdollisuudet valittavaan vaihtoehtoon painottuisivat arviointiohjelmasta kuulemisen yhteyteen, kun toteutusvaihto olisi jo valittu selostuksesta kuulemisen aikaan. YVA:n tulisi Väyläviraston näkemyksen mukaan edelleen säilyä nykyisellä tavallaan vaihtoehdon valintaa tukevana menettelynä väylälakien mukaisessa suunnitteluprosessissa.

Muut lakiehdotukset

-

Muut kommentit

-

Kuistio Laura

Nuuja Katri

Väylävirasto